

Slutrapport Digikvällar 2021

Sammanfattning

Bakgrund:

Digikvällar är en digital utbildningsinsats genomförd av och i Sölvesborgs kommun med finansiering av Folkhälsomyndigheten. Projektet verkade inom ANDTS-området (alkohol, narkotika, droger, tobak, spel) och specificerades till fyra utvecklingsområden. Bakgrunden till projektet är resultatet från LUPP-enkäten år 2020 (lokal uppföljning av ungdomspolitiken), som indikerade negativa trender kopplat till ANDTS-området.

Syfte: Syftet med den digitala insatsen var att sprida kunskap om ANDTS-området och dess skyddsfaktorer till vårdnadshavare och andra vuxna som möter unga. Insatsen hade därtill som syfte att skapa underlag för om digitala kunskaphöjande insatser inom ANDTS-området kan likställas med fysiska.

Resultat: På grund av låg svarsfrekvens av projektets enkät, tillika vald utvärderingsmetod, finns inget validerat resultat av om syfte och mål har uppnåtts. Det går inte heller att säkerställa att insatsen har medfört en upplevd känsla av ökad kunskap hos deltagarna. Statistik över insatsen visar dock att kommunikationen har nått en stor publik. Därutöver pekar statistiken på att fler personer tog del av det inspelade materialet av utbildningskvällarna i efterhand än medverkade under livesändningen. Vidare har projektet gett ökad kunskap kring digitala insatser som arbetssätt.

Diskussion: Digitala utbildningsinsatser kan tänkas vara ett kostnadseffektivt sätt att bedriva lokalt ANDTS-arbete. För ett gynnsamt utfall av en sådan insats kan det, i stället för livesända föreläsningar, vara lönsamt att ha ett inspelat material tillgängligt. Projektets deltagarantal tenderade nämligen att öka när tillgången till materialet var förbehållslös.

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	4
1.1	Vilket område har projektet verkat inom?	4
1.2	Hur ser kunskapsläget ut idag inom det här området?	4
1.3	Varför var detta projekt viktigt att genomföra?	4
2	Syfte och mål	5
3	Metod	5
3.1	Tillvägagångssätt för att uppnå projektets syfte och mål	5
3.2	Uppföljningsdesign som har använts i projektet	6
3.3	Etiska överväganden	7
4	Resultat	7
5	Slutsats och diskussion	9
	Projektets bidrag till det digitala hälsofrämjande ANDTS-förebyggande arbetet	9
	Projektets resultat ur ett nationellt intresse	9
	Vad händer nu?	9
	Läshänvisningar	10
	Utvärdering	10
	Kontaktuppgifter	10
	Internet	10

1 Bakgrund

1.1 Vilket område har projektet verkat inom?

Den digitala utbildningsinsatsen *Digikvällar*, genomförd av och i Sölvesborgs kommuned finansiering av Folkhälsomyndigheten, verkade inom ANDTS-området (alkohol, narkotika, droger, tobak, spel). Insatsen specificerades till följande fyra utvecklingsområden, som kopplade till de länsgemensamma kommunikationsinsatserna i "Blekingesamverkan mot droger" och det övergripande folkhälsoarbetet i kommunen:

Alkohol och droger: Vårdnadshavare och andra vuxna är viktiga stöd för unga och har möjlighet att påverka ungas attityder till alkohol och droger. Området syftade till att ge verktyg och tips på hur vuxna kan bemöta unga och föra en dialog kring alkohol och droger.

Trygga och sunda relationer online: Områdets intention var att förse vårdnadshavare och andra viktiga vuxna med verktyg och kunskap kring hur de kan fungera som ett stöd för att unga har trygga och sunda relationer på nätet och betar sig på ett snällt sätt. Därtill förmedla vad som är olagligt och vad en vuxen kan göra om något går fel.

Psykisk hälsa och välmående: Att som vuxen kunna bemöta ungas psykiska hälsa och välmående är viktigt. Området strävade efter att förse vårdnadshavare och andra vuxna med kunskap kring psykisk hälsa, hur unga mår och ett bra bemötande.

Ungas attityder och machokultur: I samhället finns stereotypa normer och inställningar kring maskulinitet och hur unga killar bör bete sig. Dessa normer och attityder skapar en osund kultur. Med det här området var målet att öka kunskapen kring varför det som vårdnadshavare och annan vuxen är viktigt att motverka dessa attityder, normer och beteende samt tillvägagångssätt.

1.2 Hur ser kunskapsläget ut idag inom det här området?

I dagsläget saknas kunskap kring huruvida digitala kunskapshöjande insatser inom ANDTS-området kan likställas med fysiska.

1.3 Varför var detta projekt viktigt att genomföra?

Behovet att genomföra projektet framträdde efter analys av resultatet från den senaste LUPP-enkäten (lokal uppföljning av ungdomspolitik) som besvarades år 2020. LUPP-enkäten syftar till att få kunskap om ungas situation, erfarenheter och åsikter. Inom Sölvesborgs kommun besvarades enkäten av närmare 1 000 respondenter i ålder 13–19 år. Resultatet indikerade negativa trender kopplat till ANDTS-området. I ett led att vända trenden, och samtidigt skapa trygghet och verka förebyggande inom området i kommunen, var detta projekt viktigt att genomföra.

Att arbeta proaktivt och inte reaktivt med ANDTS-frågor är av stor vikt. Sölvesborgs kommun satsar lokalt tillsammans med Blekinge län på att skapa kvalitativa och effektiva förebyggande insatser med fokus på tidigt förebyggande. För att kommunens arbete kring ANDTS-frågor inte skulle avstanna under pandemin utformades en digital insats. Digitalt utformade insatser har potential att nå en större bredd av deltagare, vara mer lättillgängliga och ekonomiskt effektiva.

2 Syfte och mål

Syftet med den digitala insatsen var att sprida kunskap om ANDTS-området och dess skyddsfaktorer till vårdnadshavare och andra vuxna som möter unga. Projektet riktade därför in sig på ett vuxet perspektiv för att skapa trygghet hos barn. Effekten av ökad kunskap och närvaro mellan vårdnadshavare/andra vuxna och barn/unga antas fungera som en skyddsfaktor för bruk och livsföring kopplat till ANDTS-området. Insatsen hade därtill som syfte att skapa underlag för om digitala kunskapshöjande insatser inom ANDTS-området kan likställas med fysiska. Målet med projektet var:

- Ökad kunskap om ANDTS-området hos vårdnadshavare och andra vuxna.
- Ökad kunskap hos vårdnadshavare och andra vuxna om skyddsfaktorer kopplat till ANDTS-området.
- Ökad kunskap i vart vårdnadshavare och andra vuxna kan vända sig om riskbeteende hos unga uppstår.
- Ökad kunskap hos vårdnadshavare och andra vuxna om det kommunala ANDTS-arbetet och olika stödinsatser som finns att tillgå.
- Ökad kunskap hos vårdnadshavare och vuxna som möter unga kring hur Sölvesborgs kommun arbetar förebyggande med ANDTS-området.
- Ge vårdnadshavare och andra vuxna verktyg för att kunna bemöta unga i frågor kopplade till ANDTS-området.
- Att testa tesen om en digital utformning, med kommunen som övergripande avsändare istället för en enskild kommunal verksamhet, kan främja att en större grupp deltagare väljer att medverka.

3 Metod

3.1 Tillvägagångssätt för att uppnå projektets syfte och mål

Inledningsvis formulerades en tidsplan över de olika digitala utbildningstillfällena. För att uppmärksamma insatsen och få ett större genomslag planerades tillfällena utefter förekommande kommunikationsårshjul med befintliga insatser i kommunen och länet. Tidsplanen följdes av en sammanställning av en projektgrupp bestående av tjänstepersoner från olika avdelningar, verksamheter

och instanser i kommunen såsom socialtjänst, skola (elevhälsa, kurator), polis och individ- och familjeomsorgen. I projektgruppen ingick även studenter på det folkhälsovetenskapliga programmet vid Högskolan Kristianstad.

Därefter upprättades en kommunikationsplan med det lokala kommunikationskontoret och relevanta sakkunniga föreläsare för varje tema undersöktes och bokades. Vidare hölls möten med projektgruppen, där planeringen kring genomförandet av insatsen upprättades, och ett frågeunderlag till en digital enkät utformades. Information om insatsen kommunicerades sedan ut i sociala medier och artiklar i media, på kommunens hemsida och intranät, via Infomentor och V-klass samt i föreläsarnas och föreningars kanaler. Annonseringen har varit målstyrd i sociala medier mot personer som kan ha barn i åldern 13-19.

Avslutningsvis genomfördes projektet. Vid de digitala utbildningskvällarna föreläste sakkunnig person om det aktuella ämnet för kvällen. Medverkade gjorde också en lokal panel som utgjordes av delar av tidigare nämnd projektgrupp. Panelen informerade om sin verksamhets roll i kommunen kopplat till varje utbildningsområde samt var tillgängliga för frågor från deltagare. Utbildningskvällarna förlades på kvällstid för att så stor del av målgruppen som möjligt skulle kunna delta.

3.2 Uppföljningsdesign som har använts i projektet

Uppföljningsdesignen som valdes för projektet var en digital enkät, vilken fanns tillgänglig att besvara efter respektive utbildningskväll. Enkäten var strukturerad med frågor som syftade till att utvärdera deltagarens förändring i kunskapsläge i relation till ämnet för kvällen, förväntningar på den digitala kvällen, upplevelser av kvällens tema och föreläsaren samt vilket utbildningsformat som föredras (digitala eller fysiska sammankomster).

Valet av uppföljningsdesign styrdes av såväl projektets digitala karaktär som av ambitionen att kunna se orsakssamband mellan olika förekomster. Eftersom deltagandet var digitalt behövde även utvärderingsdesignen vara det. Förhoppningen med enkäten och dess resultat var att kunna ta lärdom och nyttja kunskapen i framtida förebyggande insatser.

Den ursprungliga utgångspunkten var att deltagarna skulle få ta del av frågeunderlaget via verktyget Mentimeter vid tre olika tillfällen under en föreläsning. Dock medförde det tillvägagångssättet tekniska utmaningar, varför val av verktyg ändrades. Samma frågeunderlag nyttjades men då i stället ett internt enkätverktyg, Survey and report. Momentet att besvara enkäten placerades vid föreläsningens slut. Enkäten fanns även tillgänglig på kommunens hemsida för att deltagare som såg föreläsningen i efterhand också skulle kunna besvara den.

3.3 Etiska överväganden

I projektet har etiska överväganden gjorts utifrån de tre etiska principerna *rättvisa*, *omsorg* och *autonomi*, som är nödvändiga att beakta i en folkhälsorelaterad insats.

Rättvisepincipen uppfylldes genom projektets inriktning på att verka främjande och förebyggande för en samhällsgrupp (barn och unga) med ökad risk för ohälsa kopplat till ANDTS-området. Projektet fokuserade därutöver på att respektera allas lika värde, detta genom att föreläsningarna gjordes tillgängliga för alla oavsett modersmål eller språkhinder. Föreläsningar spelades in och textades. Därefter presenterades dem publikt på kommunens informationskanaler. Vidare innebär *omsorgsprincipen* att förebygga skada och främja välbefinnande. Att främja hållbar och jämlik hälsa var ledorden i projektet. Slutligen syftar *autonomiprincipen* till att stödja människans strävan att vara självständig. Projektet har haft för avsikt att stödja vårdnadshavare och andra vuxna i att vara självständiga i bemötandet av unga genom att ge verktyg för utmaningar och frågor relaterade till ANDTS-området.

4 Resultat

Genomgående under projekt var enkätens svarsfrekvens låg. Få respondenter besvarade enkäten i direkt anslutning till den digitala föreläsningkvällen såväl som i efterhand. Den valda utvärderingsdesignen kan därför inte användas för att mäta om de uppsatta målen har uppnåtts eller säkerställa att insatsen har medfört en upplevd känsla av ökad kunskap hos deltagarna. Utfallet är således att det krävs andra val av utvärderingsmetoder för att kunna uttala sig om ett resultat.

Utvärdering av insatsens utfall får istället göras utifrån statistik över antal deltagare som tagit del av information och kommunikation kring insatsen samt sett föreläsningarna. Statistiken visar att kommunikationen kring insatsen har nått en stor publik. *Digikvällars* huvudsida på Sölvesborgs kommuns webbplats har haft nästan 5 000 besök, vilket är en hög siffra eftersom det motsvarar cirka 30 % av befolkningen i Sölvesborgs kommun. En sammanställning av statistiken kring kommunikation redovisas nedan. För en komplett och mer detaljerad sammanställning av all statistik, se bilaga längst bak i rapporten.

Kommunikation av Digikväll i siffror

- 5 kalenderhändelser
- 5 nyheter
- 4 inspelningar
- 9 Facebook-inlägg
- 7 Instagram- inlägg
- 14 Instastories
- 1 pressmeddelande

- 1 inlägg på LinkedIn

Sammanlagt resultat av kommunikation

- Totalt antal visningar via Sölvesborgs kommuns webbplats, samtliga sidor: 9 223 st
- Totalt antal visningar via Facebook, samtliga inlägg: 80 781 st
- Totalt antal engagemang via Facebook, samtliga inlägg: 773 st
- Totalt antal visningar via Instagram, samtliga aktiviteter: 18 415 st
- Totalt antal engagemang via Instagram, samtliga inlägg: 168 st
- Totalt antal visningar av inspelningar, samtliga aktiviteter: 454 st

När det gäller deltagande under de livesända föreläsningarna var medverkarantalet genomgående lågt. Däremot tog desto fler del av föreläsningarna i efterhand.

- Utbildningskvällen kring "Alkohol och droger" sågs av 39 besökare under livesändningen och av 214 tittare i efterhand.
- Utbildningskvällen där "Trygga och sunda relationer online" var temat hade 12 unika besökare under livesändningen och visades av 75 besökare i efterhand.
- Utbildningskvällen om "Psykisk hälsa och välmående" livesändes inte utan erbjöds i form av ett inspelat material. Materialet sågs av 37 unika tittare.
- Utbildningskvällen om "Ungas attityder och machokultur" hade 16 besökare under livesändningen och sågs av 34 besökare i efterhand.

Utifrån statistiken går det att anta att insatsen i sin digitala form potentiellt har nått en större andel personer än om föreläsningarna hade varit förlagda till en fysisk lokal.

Trots att det inte går att uttala sig om en kunskapsökning i befolkningen går det att se en ökning i kunskap kring digitala insatser som arbets sätt. I samhället i stort idag, och som en konsekvens av pandemin, syns en ökad benägenhet att delta digitalt. Viktigt att beakta är dock att ett digitalt arbets sätt kan innebära tekniska utmaningar såsom uppkoppling och framställning av ljud och bild. Att livesända föreläsningarna medförde exempelvis flera tekniska problem. En lärdom från insatsen är därmed att det finns vinster med att ha ett inspelat material att visa digitalt, i stället för att behöva förhålla sig till en livestream. En annan lärdom är att det vid en digital insats är svårt att hitta en lämplig utvärderingsmetod som deltagare blir motiverade att genomföra. Det framträder av den digitala enkätens låga svarsfrekvens.

5 Slutsats och diskussion

När projektet utformades antogs att det skulle finnas ett värde i att det digitala utbildningsformatet skulle efterlikna en fysisk sammankomst; att deltagare kunde ta del av en föreläsning live och ha möjlighet att ställa frågor direkt till lokal panel och föreläsare. Däremot visade det sig att en omfattande andel personer inte medverkade under livesändningen utan tog del av utbildningskvällens inspelning i efterhand, vilket skulle kunna innebära att personer föredrar att titta när det passar en själv. Deltagarantalet tenderade alltså att öka när tillgången till materialet var förbehållslös. Det kan således tänkas vara en styrka att, i stället för livesända föreläsningar, ha ett inspelat material tillgängligt. En potentiell nackdel med att ha obegränsad tillgång till ett förinspelat material är dock att en utvärdering av upplevelsen och metoden försvåras. Det kan antas vara mer komplicerat att motivera deltagare att besvara en efterföljande enkät av ett förinspelat material, än om uppmaning att medverka i en utvärdering görs efter en föreläsning i ett fysiskt forum.

Projektets bidrag till det digitala hälsofrämjande ANDTS-förebyggande arbetet

Projektet har visat att det på ett kostnadseffektivt sätt går att göra en lokalt förankrad insats utifrån en lokal lägesbild. Kunskapen kan tänkas bidra till det digitala hälsofrämjande och förebyggande ANDTS-arbetet på lokal nivå. Samma process och utförande skulle därtill kunna implementeras på regional nivå.

Projektets resultat ur ett nationellt intresse

Med anledning av att projektet inte har ett validerat resultat på utfall får insatsen enbart ses som inspiration till ett möjligt arbetssätt på nationell nivå. Det kan tänkas att ett digitalt arbetssätt kan nå en vidare publik och att det går att hantera ämnen på en grundare kunskapsnivå.

Vad händer nu?

I dagsläget är det oklart om någon del av resultatet kommer föras in i den ordinarie verksamheten i Sölvesborgs kommun. Däremot kommer lärdomarna från insatsen tas med i det framtida arbetet kring ANDTS-området. Att arbeta med förinspelade kunskapshöjande insatser som kopplar till ungas hälsa och välmående kan ha ett värde och vara ett kostnadseffektivt tillvägagångssätt. Vidare kommer en sammanställning av insatsen och antal medverkande deltagare kommuniceras ut på liknande sätt som inför Digikvällarna (sociala medier, kommunens hemsida samt intranät).

Läshänvisningar

Utvärdering

Anna Pojkas, Student, Högskolan i Kristianstad.

Maria Lindros, Student, Högskolan i Kristianstad.

Kontaktuppgifter

Projektansvarig:

Maria Torstensson

Område trygghet, säkerhet och folkhälsa

Folkhälsostrateg/ANDT-samordnare

Telefon: [0456 81 61 76](tel:0456816176)

E-post: maria.torstensson@solvesborg.se

Internet

Länk till publicerat material om Digikvällar på Sölvesborg kommuns hemsida.

<https://www.solvesborg.se/startsidea/evenemang/digikvallvuxetperspektivfortryggabarn.5.6a543c8117a75ed6af131885.html>